

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНА ТА
ПРАВОВА СИСТЕМА УКРАЇНИ
В ЦИФРОВУ ЕПОХУ:
СУЧАСНІ ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 22 квітня 2026 року

Том 2

Одеса
2026

УДК 34:004:316.4(477)
С 70

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 23.04.2026 р.)*

За загальною редакцією академіка **С. В. Ківалова**

**С70 Соціально-політична та правова система України в цифрову епоху: сучасні виклики : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 22 квітня 2026 р.) / заг. ред. С. Ківалова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2026. – Т. 2. – 684 с.
ISBN 978-617-8763-16-9**

Матеріали конференції узагальнюють результати наукових досліджень і практичних напрацювань учених, фахівців та представників професійних спільнот, виконаних в умовах воєнного часу та глибоких суспільних трансформацій.

У збірнику представлено широкий спектр наукових розвідок і практико-орієнтованих досліджень, що охоплюють актуальні проблеми публічного та приватного права, функціонування держави, судової та правоохоронної системи, а також трансформації суспільних процесів у цифрову епоху. Значну увагу приділено питанням адміністративного, фінансового, конституційного, міжнародного, морського та митного права, а також сучасним викликам у сфері кримінального права, кримінального процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності.

Окремі наукові секції присвячені проблемам удосконалення судоустрою, діяльності прокуратури, адвокатури та інших правоохоронних органів, розвитку трудового права і права соціального забезпечення, а також реформуванню цивільного, господарського, земельного, екологічного та енергетичного права. Збірник відображає також міждисциплінарний характер сучасних досліджень, охоплюючи питання філософії права, світових соціально-політичних процесів, соціології та психології, економіки та підприємництва в умовах війни і повоєнного відновлення. Важливе місце посідають дослідження у сфері інформаційних технологій, кібербезпеки, штучного інтелекту та математичного моделювання як ключових чинників забезпечення національної безпеки.

Крім того, у збірнику висвітлено проблематику педагогіки, лінгвістики права, перекладознавства, журналістики, фізичної та військової підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розрахований на науковців, викладачів, здобувачів вищої освіти та практиків у галузях права, економіки, соціології, психології, політології, інформаційних технологій і суміжних дисциплін.

УДК 34:004:316.4(477)

Відповідальний за випуск професор **М. Р. Аракелян**

Матеріали видано в авторській редакції.

ISBN 978-617-8763-16-9

© НУ «Одеська юридична академія, 2026
© Автори статей, 2026

Зміст

ПРИВІТАННЯ ПРЕЗИДЕНТА НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ», АКАДЕМІКА СЕРГІЯ КІВАЛОВА	16
--	----

СЕКЦІЯ 12. ПРАВОВІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ВОЄННИХ ТА ПОСТВОЄННИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ В УКРАЇНІ

<i>Цехан Дмитро Миколайович</i> КАДРОВА СТІЙКІСТЬ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ УГРУПОВАНЬ	18
<i>Самойленко Олена Анатоліївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	21
<i>Албул Сергій Володимирович</i> КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА	24
<i>Кубаєнко Андрій Володимирович</i> СОЦІОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
<i>Шершенькова Вікторія Анатоліївна</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ВІЙСЬКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ТА КРИМІНАЛІСТИЧНА	33
<i>Яцкевич Руслан В'ячеславович</i> СУЧАСНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ ТА РИЗИКІВ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ	35
<i>Бершавська Анастасія Сергіївна</i> СТРУКТУРА КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОСОБНИЦТВОМ ДЕРЖАВІ-АГРЕСОРУ	38
<i>Біцюк Андрій Володимирович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ДЖЕРЕЛ ПОХОДЖЕННЯ НЕОБҐРУНТОВАНИХ АКТИВІВ	41
<i>Кірюхін Ігор Анатолійович, Костєв Степан Володимирович</i> ТАКТИКА ДІЙ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ПІД ЧАС ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА ПРОВЕДЕННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ	44
<i>Мурашко Анастасія Сергіївна</i> ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	47
<i>Пишненко Ірина Юрївна</i> ПРОГНОСТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ПОСТКРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ ДЛЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ	50
<i>Сон Людмила Анатоліївна</i> СИСТЕМА ОБСТАВИН, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ВИКРАДЕННЯМ ДІТЕЙ	53

СЕКЦІЯ 13. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРИВАТНОГО ПРАВА

<i>Харитонов Євген Олегович</i> ПРИВАТНЕ ПРАВО ЯК АНТРОПОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРАВОВОГО ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	56
---	----

операцій і сучасних аналітичних інструментів створюють передумови для підвищення результативності слідчої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Статистика. *Офіційний сайт Офісу Генерального прокурора*. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/statistika> (Дата звернення 23.03.2026).
2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України: Наказ МВС України від 23.05.2017 р. № 440. URL: <https://surl.li/umbkmb> (Дата звернення 23.03.2026).

Ключові слова: тактика, реагування, координація, взаємодія, оптимізація, слідча (розшукова) дія, огляд місця події.

Key words: tactics, response, coordination, interaction, optimization, investigative actions, crime scene examination.

Албул Сергій Володимирович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
професор кафедри оперативно-розшукової та поліцейської діяльності,
кандидат юридичних наук, професор*

КРИМІНАЛЬНО-РОЗВІДУВАЛЬНІ ЗАХОДИ: ПОНЯТТЯ ТА СИСТЕМА

Планом заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, який затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р [5], передбачається поступова адаптація законодавства України до права ЄС, поетапна трансформація оперативно-розшукової діяльності у кримінальну розвідку, як особливий вид діяльності спеціально уповноважених державних органів, заснований на аналітиці, що здійснюється за наявності визначених законодавством підстав з метою виявлення, запобігання, припинення та розкриття кримінальних правопорушень, сприяння реалізації завдань кримінального провадження, виявлення та нейтралізації реальних та потенційних загроз національній інтересам України, а також забезпечення національної, державної, воєнної, економічної, громадської безпеки та правопорядку [2, с. 12]. Проведене Дослідницькою службою Верховної Ради України «Парламентське дослідження щодо законодавчого забезпечення функціонування кримінальної розвідки» визначило основні вади чинного Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», а також напрями законотворчої діяльності в частині становлення кримінальної розвідки в Україні [4]. Зрозуміло, що розроблення та прийняття Закону України «Про кримінальну розвідку» є лише першим кроком на шляху до формування сучасної правової

бази становлення та функціонування кримінальної розвідки. Кропіткого аналізу та опрацювання потребують відповідні зміни та доповнення до Конституції України [1], Кримінального процесуального кодексу України, профільних Законів України, які регламентують правові засади організації та діяльності державних органів – суб'єктів кримінальної розвідки, відомчих та міжвідомчих нормативних актів тощо. На наше переконання, до концептуальних аспектів трансформації оперативно-розшукової діяльності у кримінальну розвідку слід віднести становлення категоріального апарату та методологічних основ кримінальної розвідки як форми реалізації правоохоронної функції держави [3, с. 6].

Слід наголосити, що Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», який зі змінами та доповненнями діє в Україні з 1992 року, не містить визначення та переліку оперативно-розшукових заходів [6]. Зазначена правова невизначеність ставить під сумнів легітимність здійснення оперативно-розшукових заходів, адже перелік таких заходів закріплюється виключно у відомчих нормативних актах з грифом обмеженого доступу. На наше переконання, в контексті становлення кримінальної розвідки, дефініція «кримінально-розвідувальні заходи», а також перелік (система) таких заходів мають бути закріплені саме на законодавчому рівні у відповідному проекті. Ми впевнені, що сам перелік заходів не може бути віднесено до інформації з обмеженим доступом, адже, фактично, він відображений у Главі 21 Кримінального процесуального кодексу України. У свою чергу, організаційно-тактичні аспекти здійснення кримінально-розвідувальних заходів мають бути регламентовані виключно на рівні відомчих (міжвідомчих) нормативно-правових актів суб'єктів кримінальної розвідки.

Кримінально-розвідувальні заходи можна визначити, як систему гласних і негласних дій, відомості про тактику проведення яких не підлягають розголошенню, які за наявності підстав, визначених в Законі України «Про кримінальну розвідку», уповноважені суб'єкти здійснюють з метою реалізації завдань кримінальної розвідки. Кримінально-розвідувальні заходи, залежно від специфіки прийняття рішення щодо їх організації та проведення, на наш погляд, можна поділити на:

Заходи, проведення яких не потребує отримання дозволу (ініціативні):

- опитування осіб за їхньою згодою;
- обстеження публічно доступних місць та об'єктів;
- обстеження публічно недоступних об'єктів за згодою особи, у розпорядженні чи користуванні якої вони перебувають;
- моніторинг інформації з відкритих джерел;
- спостереження у публічно доступних місцях;
- отримання довідок;
- оперативне ототожнення осіб, предметів та речовин;
- пошук інформації з використанням негласного співробітництва;
- радіотехнічне обстеження.

Заходи, які здійснюються за рішенням керівника кримінально-розвідувального підрозділу або його заступника:

- впровадження до оточення особи, злочинного середовища або до іншої цільової групи;
- виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації;
- виявлення радіоелектронних засобів у певному місці та визначення їхніх ідентифікаційних та/або технологічних ознак;
- психофізіологічне дослідження (опитування) осіб за їх згодою з використанням комп'ютерного поліграфа;
- установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу;
- спостереження за місцем або річчю;
- отримання інформації про деталізацію абонентських з'єднань;
- ознайомлення з фінансово-господарською діяльністю підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності;
- легендована оренда житла або іншого володіння особи;
- виготовлення та використання заздалегідь ідентифікованих (помічених) засобів;
- укладання під легендою прикриття цивільно-правових та трудових угод.

Заходи, які здійснюються за рішенням прокурора:

- контрольована поставка;
- контрольована закупка;
- оперативна закупка;
- спеціальний слідчий експеримент;
- імітування обстановки злочину.

Заходи, які здійснюються на підставі ухвали слідчого судді, постановленої за клопотанням керівника кримінально-розвідувального підрозділу або його заступника, погодженого з прокурором:

- аудіо, -відео фіксація інформації (аудіо, -відео контроль особи та аудіо, -відеоконтроль місця);
- зняття інформації з каналів зв'язку;
- контроль за телефонними розмовами;
- зняття інформації з електронних комунікаційних мереж;
- віддалений доступ до камер та мікрофонів засобів зв'язку та електронних інформаційних систем;
- перехоплення інформації, що функціонує у електронній комунікаційній мережі;
- арешт, огляд і виїмка кореспонденції;
- негласне проникнення та обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння або користування особи;
- негласне отримання зразків, слідів, необхідних для порівняльного дослідження;

- доступ до публічно недоступної інформації;
- спостереження за особою у публічно доступних місцях з використанням технічних засобів спостереження та фіксації інформації;
- моніторинг банківських рахунків.

Закріплення дефініції та системи кримінально-розвідувальних заходів на законодавчому рівні безсумнівно сприятиме легітимізації дієвого інструментарію кримінальної розвідки та формуванню проактивної моделі правоохоронної діяльності в Україні.

Список використаних джерел:

1. Албул С. В. Конституційні аспекти становлення кримінальної розвідки в Україні. *Реформування правоохоронних органів в Україні: актуальні питання та перспективи*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (05 лютого 2026 р.); Науково-дослідний інститут публічного права; Центр українсько-європейського наукового співробітництва. Lviv-Toruń : Liha-Pres, 2026. С. 9–13. DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-589-4-2>
2. Албул С. В. Концептуальні засади становлення кримінальної розвідки в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 1. Ч. 3. С. 9–13. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.1>
3. Албул С. В. Кримінальна розвідка у діяльності Національної поліції України: наукова концепція. Одеса: Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2025. 32 с. DOI: <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.31291.27687>
4. Парламентське дослідження щодо законодавчого забезпечення функціонування кримінальної розвідки. *Дослідницька служба Верховної Ради України*. URL: <https://surl.li/arxski> (дата звернення 20.03.2026).
5. План заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки: затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р (зі змінами, внесеними згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2025 р. № 272). URL: <https://surl.li/kgyytz> (дата звернення 20.03.2026).
6. Про оперативно-розшукову діяльність: закон України від 18.02.1998 № 2135-XII. URL: <https://surl.lu/gjpyqt> (дата звернення 20.03.2026).

Ключові слова: кримінальна розвідка, кримінально-розвідувальні заходи, національна безпека, оперативно-розшукова діяльність, протидія злочинності.

Key words: criminal intelligence, criminal intelligence activities, national security, operational and investigative activities, combating crime.